

BESCHRIJVINGEN

*77-78 *Martijn-fragmenten (bindmateriaal in Latijnse codex)*

In deze Latijnse codex¹⁾ uit de 15de eeuw met Albertus Magnus' *Summa de bono* en *Super tertium sententiarum* bevinden zich hartstrookjes met berijmde Middelnederlandse tekst (horizontaal uit dubbelbladen gesneden): tussen de folia 7/8, 19/20, 31/32, 43/44, 55/56, 67/68, 79/80, 91/92, 102/103, 112/113, 120/121, 132/133, 144/145, 156/157, 168/169, 180/181, 192/193, 204/205, 216/217, 228/229, 240/241 en 263/264. Het handschrift is te strak gebonden om ordentelijke bestudering van de strookjes toe te laten; wij moeten volstaan te melden dat het gaat om resten van Jacob van Maerlant's *Eerste Martijn* en *Tweede Martijn*. Te lezen valt o.a.: "Maer sech mi an welken cant" (f. 7/8; vs. 2: 89 in de nummering van VERDAM-LEENDERTZ 1918), "MERten hier bi machtu sien" (f. 7/8; vs. 1: 742), "Al waendi mi verblinden" (f. 79/80; vs. 2: 156), "Met ghestaden sinne" (f. 180/181; vs. 2: 279), "Wes [.]rachtech menichfout" (f. 180/181; vs. 1: 564), "Sijn venijn ende ..." (f. 180/181; vs. 1: 609), "Dat I maghet gode maecte soe ta[m] / ..... / ..... / UVat maken quaet sprekers ghescal" (f. 216/217; vs. 1: 947-950), "Dats dat ic noyt bate vernam / ..... / Soe es mijn sin worden soe lam" (f. 216/217; vs. 2: 18-20), "Alderhande edel fruit" (f. 263/264; vs. 1: 667), "Sijn weluaren was dinne / Sonder noet maecti ghecrac" (f. 263/264; vs. 1: 711-712) en "Tellen metten kinden" (f. 263/264; vs. 2: 152), "An winnen dan scade" (f. 263/264; vs. 2: 198).

Perkament; 2 kol.; littera textualis; 14de eeuw. Een blad was zo'n 18 cm. breed.

Hs. 77-78 is blijkens de contemporaine eigendomsmerken op f. 1v en 264v meegebracht door Henricus van Loen bij zijn intrede bij de Kartuziers te Herne (f. 1v: "Iste liber pertinet domui Capelle. beate marie. prope angiam. ordinis carthusiensis. Quem contulit frater henricus de loe monachus. professus eiusdem domus. Oretur pro eo propter deum"; op f. 264v dezelfde tekst).²⁾ Henricus trad in 1441 in.³⁾ De vraag waar het Middelnederlandse handschrift tot bindmateriaal is versneden, moet hier blijven rusten.

1) VAN DEN GHEYN 1901-1948, 3, p. 65, nr. 1663.

2) Hij bracht meerdere handschriften mee, zie DE GRAUWE 1985, p. 29.

3) Henricus van Loen (1406-1481) werd in 1437 rector van de Leuvense universiteit. In 1441 trad hij in te Herne, in 1442 deed hij professie. Zie over hem DE GRAUWE z.j., p. 140-141, nr. 1038, en *Monasticon Belge* IV, 6, p. 1432 en 1442.

Op f. 1r komt een jonger eigendomsmerk van de Kartuis te Herne voor ("Cartusiæ Capellæ", 18de eeuws?). Waarschijnlijk bleef de codex in Herne tot de opheffing van het klooster door Jozef II in 1783 en kwam hij daarna in de lokalen van het Comité de la Caisse de Religion terecht. Daar zal hij in 1794 door de Franse commissarissen in beslag zijn genomen. Op f. 2r en 264v vinden we het rode stempel van de Bibliothèque Nationale te Parijs. De geroofde handschriften werden in 1815 aan België teruggegeven, zie onze *Korte schets van de geschiedenis* in de eerste aflevering, § 4.⁴⁾

6071-73 (afgestaan aan Algemeen Rijksarchief)

Hs. 6071-73, dat in 1972 afgestaan is aan het Algemeen Rijksarchief te Brussel, bevat blijkens het in de catalogus van Van den Gheyn e.a.⁵⁾ geciteerde incipit ("Die een stat wael willen regeren / Si sullen dese selve punten hanteren") het gedicht *Hoemen ene stat regeren sal*.⁶⁾

Het handschrift draagt in het Rijksarchief de signatuur Rekenkamer 25/3. Waar en wanneer de KB het handschrift verwierf is niet bekend; het wordt voor het eerst genoemd in de lijst *Manuscrits déposés dans l'Armoire N°. XI, et qui ne furent point transportés en France*, uit 1826 (hs. 21589-90, f. 96r-101r, nr. 424).

11720-21 (afgestaan aan Algemeen Rijksarchief)

Hs. 11720-21, dat in 1970 afgestaan is aan het Algemeen Rijksarchief te Brussel, bevat blijkens de catalogus van Van den Gheyn e.a. hetzelfde Middelnederlandse gedicht als hs. 6071-73, d.w.z. *Hoemen ene stat regeren sal*.⁷⁾

Het handschrift draagt in het Rijksarchief de signatuur Rekenkamer 25bis. De KB verwierf het handschrift in 1833 op de veiling van de bibliotheek van J.F. van de Velde (†1823). Het handschrift bevatte bij aankoop ook drukwerk (de signa-

⁴⁾ In de lijst *Manuscrits déposés dans le premier Cabinet, et qui ont été restitués par la France* (hs. 21589-90, f. 26r-59v), uit 1826, is dit handschrift nr. 25.

⁵⁾ VAN DEN GHEYN 1901-1948, 11, p. 139-140, nr. 7284 ("CARTULAIRE DE BOIS-LE-DUC, 1314-1410").

⁶⁾ Het is misschien nuttig om erop te wijzen dat het handschrift ontsnapt is aan de literatuur over *Hoemen ene stat regeren sal*. Het ontbreekt in het overzicht van Van Anrooij (1992) en wordt ook niet genoemd in de recentere literatuur (*Verfasserlexikon* 9, k. 217-219; RESOORT 1993; HOGENELST-VAN OOSTROM 1995, p. 265 en 304; *Van Croesus tot keizer Karel* 1996, p. 26-27; *'s Levens felheid* 1999, p. 107-109; VAN ANROOIJ 2000, p. 92-93; VAN ANROOIJ 2002, p. 65 (met n. 2 op p. 166)).

⁷⁾ Net als hs. 6071-73 — zie hierboven — bleef ook dit handschrift onopgemerkt in de literatuur over *Hoemen ene stat regeren sal*.